

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ**

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри
правового регулювання економіки

Протокол № 1 від 2.09.2024 р

Проректор з навчально-методичної роботи

Каріна НЕМАШКАЛО

МІЖНАРОДНЕ КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО

робоча програма навчальної дисципліни (РПНД)

Галузь знань	Всі
Спеціальність	Всі
Освітній рівень	перший (бакалаврський)
Освітня програма	Всі

Статус дисципліни

Мова викладання, навчання та оцінювання

**вибіркова
українська**

Розробник : к.ю.н, доцент

Завідувач кафедри

правового регулювання економіки

Юрій ШИНКАРЬОВ

Юрій ШИНКАРЬОВ

Харків

2024

ВСТУП

Актуальність навчальної дисципліни та її необхідність та роль у підготовці фахівців. На даний момент сучасне право має високий рівень інтернаціоналізації. Сучасні науковці та правозастосовники різних країн об'єднують свої зусилля у напрямку протидії злочинності в тому числі транснаціонального характеру. При цьому, правові інститути різних країн у галузі кримінального права мають як певні подібності, так і певні розбіжності. Вивчення цих інститутів, проведення компаративного аналізу здатне підсилити існуючу школу національного кримінального права за рахунок запозичення зарубіжного досвіду.

Метою навчальної дисципліни є опанування знаннями в галузі міжнародного кримінального права, засвоєння певних правових інститутів зарубіжних країн і отримання знань про міжнародні злочини та протидію їх вчиненню

Завданнями навчальної дисципліни є:

- володіти знаннями про сутність та зміст навчальної дисципліни «Міжнародне кримінальне право», його предмет і метод;
- розуміти зміст поняття «склад кримінального правопорушення» у його міжнародному вимірі;
- засвоїти знання про органи міжнародного кримінального правосуддя та їх компетенцію;
- отримання знань про міжнародні кримінальні злочини;
- отримання здатності володіти і вміти застосовувати міжнародно-правові акти кримінально-правового характеру;

Предметом навчальної дисципліни є сукупність знань про кримінальне право у його міжнародному вимірі.

Об'єкт навчальної дисципліни є процес глобалізації сучасного кримінального права та його інституцій.

Результати навчання та компетентності, які формує навчальна дисципліна визначено в табл. 1.

Таблиця 1

Результати навчання та компетентності, які формує навчальна дисципліна

Результати навчання	Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач вищої освіти
Оцінювати природу та характер суспільних процесів і явищ, і виявляти розуміння меж та механізмів їх правового регулювання.	Здатність проводити дослідження на відповідному рівні. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. Здатність аналізувати та оцінювати вплив правової системи Європейського Союзу на правову систему України. Здатність аналізувати та оцінювати вплив Конвенції про захист прав людини та

	основоположних свобод, а також практики Європейського суду з прав людини на розвиток правової системи та правозастосування в Україні.
Співвідносити сучасну систему цивілізаційних цінностей з правовими цінностями, принципами та професійними етичними стандартами.	Здатність проводити дослідження на відповідному рівні. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. Здатність аналізувати та оцінювати вплив правової системи Європейського Союзу на правову систему України. Здатність аналізувати та оцінювати вплив Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практики Європейського суду з прав людини на розвиток правової системи та правозастосування в Україні.
Проводити збір, інтегрований аналіз та узагальнення матеріалів з різних джерел, включаючи наукову та професійну літературу, бази даних, цифрові, статистичні, тестові та інші, та перевіряти їх на достовірність, використовуючи сучасні методи дослідження.	Здатність проводити дослідження на відповідному рівні. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. Здатність аналізувати та оцінювати вплив правової системи Європейського Союзу на правову систему України. Здатність аналізувати та оцінювати вплив Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практики Європейського суду з прав людини на розвиток правової системи та правозастосування в Україні.
Здійснювати презентацію свого дослідження з правової теми, застосовуючи першоджерела та прийоми правової інтерпретації складних комплексних проблем, що постають з цього дослідження, аргументувати висновки.	Здатність проводити дослідження на відповідному рівні. Здатність аналізувати та оцінювати вплив правової системи Європейського Союзу на правову систему України. Здатність аналізувати та оцінювати вплив Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практики Європейського суду з прав людини на розвиток правової системи та правозастосування в Україні.
Вільно спілкуватися	Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. Здатність аналізувати

правничою іноземною мовою (однією з офіційних мов Ради Європи) усно і письмово	та оцінювати вплив правової системи Європейського Союзу на правову систему України. Здатність аналізувати та оцінювати вплив Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практики Європейського суду з прав людини на розвиток правової системи та правозастосування в Україні.
Аналізувати взаємодію міжнародного права та міжнародно-правових систем з правовою системою України на основі усвідомлення основних сучасних правових доктрин, цінностей та принципів функціонування права.	Здатність проводити дослідження на відповідному рівні. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. Здатність спілкуватися іноземною мовою у професійній сфері як усно, так і письмово. Здатність працювати в міжнародному контексті. Здатність аналізувати та оцінювати вплив правової системи Європейського Союзу на правову систему України. Здатність аналізувати та оцінювати вплив Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практики Європейського суду з прав людини на розвиток правової системи та правозастосування в Україні.
Проводити порівняльно-правовий аналіз окремих інститутів права різних правових систем, враховуючи взаємозв'язок правової системи України з правовими системами Ради Європи та Європейського Союзу.	Здатність проводити дослідження на відповідному рівні. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. Здатність спілкуватися іноземною мовою у професійній сфері як усно, так і письмово. Здатність працювати в міжнародному контексті. Здатність аналізувати та оцінювати вплив правової системи Європейського Союзу на правову систему України. Здатність аналізувати та оцінювати вплив Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практики Європейського суду з прав людини на розвиток правової системи та правозастосування в Україні.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Загальна частина

Тема 1. Поняття, предмет, система та принципи міжнародного кримінального права

Історія розвитку міжнародного кримінального права. Поняття міжнародного кримінального права. Завдання, предмет і методи міжнародного кримінального права. Система міжнародного кримінального права. Принципи

міжнародного кримінального права. Імплементация норм міжнародного кримінального права до національного законодавства. Поняття та способи імплементации. Міжнародне кримінальне право в парадигмі національних інтересів України.

Тема 2. Злочин і склад злочину у міжнародному кримінальному праві

Поняття та ознаки злочину в міжнародному кримінальному праві. Види злочинів у міжнародному кримінальному праві. Поняття та особливості міжнародного злочину. Особливості об'єктивних та суб'єктивних ознак міжнародного злочину. Склад злочину в міжнародному кримінальному праві. Особливості суб'єкта міжнародного злочину.

Тема 3. Стадії вчинення злочину у міжнародному кримінальному праві.

Алгоритм встановлення етапів злочинної поведінки у міжнародному праві. Закінчений злочин в міжнародному кримінальному праві. Готування до міжнародного злочину та замах на його вчинення. Встановлення відповідальності за незакінчену злочинну діяльність у міжнародному кримінальному праві.

Тема 4. Співучасть у міжнародному кримінальному праві.

Поняття співучасті у злочині в міжнародному кримінальному праві. Форми співучасті у злочині в міжнародному кримінальному праві. Види співучасників у міжнародному кримінальному праві. Особливості відповідальності співучасників у вчиненні міжнародного злочину. Співучасть держави у вчиненні міжнародного злочину.

Тема 5. Відповідальність та її форми у міжнародному кримінальному праві.

Поняття відповідальності в міжнародному кримінальному праві. Принципи відповідальності за міжнародний злочин. Підстави відповідальності за міжнародний злочин. Диференціація та індивідуалізація відповідальності залежно від суб'єкта міжнародного злочину. Поняття та види покарання в міжнародному кримінальному праві. Інші заходи реагування на міжнародні злочини. Особливості призначення покарання за міжнародним кримінальним правом. Особливості виконання покарання за вироком Міжнародного кримінального суду. Проблема відповідальності юридичних осіб та держави в міжнародному кримінальному праві.

Тема 6. Звільнення від кримінальної відповідальності.

Поняття та види підстав звільнення від кримінальної відповідальності. Загальна характеристика підстав звільнення від кримінальної відповідальності.

Змістовий модуль 2. Особлива частина

Тема 7. Міжнародні злочини.

Поняття міжнародного злочину. Поняття міжнародного злочину. Склад міжнародного злочину: об'єкт, об'єктивна сторона, суб'єкт, суб'єктивна сторона. Класифікація міжнародних злочинів. Злочини проти безпеки людства (геноцид; злочини проти людяності; апартеїд; екоцид; незаконний обіг зброї масового знищення). Воєнні злочини (порушення законів та звичаїв війни; найманство та ін). Міжнародний тероризм.

Тема 8. Злочини міжнародного характеру.

Поняття, види, характеристика міжнародних злочинів. Класифікація злочинів міжнародного характеру. Відмінність злочинів міжнародного характеру від міжнародних злочинів.

Тема 9. Злочини проти міжнародного миру та безпеки.

Геноцид. Поняття та форми. Військові злочини. Види. Характеристика. Злочини проти людяності: поняття, види. Злочин агресії: загальна характеристика.

Тема 10. Міжнародне правосуддя.

Міжнародні кримінальні суди. Історія становлення і розвитку міжнародного кримінального суду. Нюрнберзький міжнародний трибунал в історія світового міжнародного правосуддя. Токійський міжнародний воєнний трибунал. Юрисдикція сучасних міжнародних кримінальних судів і трибуналів. Юрисдикція постійного Міжнародного кримінального суду. Проблематика ратифікації Римського статуту в Україні.

Тема 11. Реалізація міжнародного кримінального права.

Офіційні та неурядові міжнародні організації в боротьбі зі злочинністю. Діяльність ООН у сфері протидії злочинності. Міжнародна правова допомога. Форми міжнародної правової допомоги у кримінальних справах. Інтерпол. Розвиток міжнародного співробітництва в Україні у сфері протидії злочинності.

Тема 12. Екстрадиція.

Видача злочинців (екстрадиція) у міжнародному кримінальному праві. Підстави і особливості екстрадиції в Україні.

Перелік практичних (семінарських) занять / завдань за навчальною дисципліною наведено в табл. 2

Таблиця 2

Перелік практичних (семінарських) занять / завдань

Назва теми та / або завдання	Зміст
Тема 1. Поняття, предмет, система та принципи міжнародного кримінального права	1. Історія розвитку міжнародного кримінального права. 2. Поняття міжнародного кримінального права. 3. Завдання, предмет і методи міжнародного кримінального права. 4. Система міжнародного кримінального права. 5. Принципи міжнародного кримінального права. 6. Імплементация норм міжнародного кримінального права до національного законодавства. 7. Поняття та способи імплементации. 8. Міжнародне кримінальне право в парадигмі національних інтересів України. 9. Конвенція Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу із цими явищами
Тема 2. Злочин і склад злочину у міжнародному кримінальному праві	1. Поняття та ознаки злочину в міжнародному кримінальному праві. 2. Види злочинів у міжнародному кримінальному праві. 3. Поняття та особливості міжнародного злочину. 4. Особливості об'єктивних та суб'єктивних ознак міжнародного злочину. 5. Склад злочину в міжнародному кримінальному праві. 6. Особливості суб'єкта міжнародного злочину.
Тема 3. Стадії вчинення злочину у міжнародному кримінальному праві.	1. Алгоритм встановлення етапів злочинної поведінки у міжнародному праві. 2. Закінчений злочин в міжнародному кримінальному праві. 3. Готування до міжнародного

	злочину та за замах на його вчинення. 4. Встановлення відповідальності за незакінчену злочинну діяльність у міжнародному кримінальному праві.
Тема 4. Співучасть у міжнародному кримінальному праві.	1. Поняття співучасті у злочині в міжнародному кримінальному праві. 2. Форми співучасті у злочині в міжнародному кримінальному праві. 3. Види співучасників у міжнародному кримінальному праві. 4. Особливості відповідальності співучасників у вчиненні міжнародного злочину. 5. Співучасть держави у вчиненні міжнародного злочину.
Тема 5. Відповідальність та її форми у міжнародному кримінальному праві.	1. Поняття відповідальності в міжнародному кримінальному праві. 2. Принципи відповідальності за міжнародний злочин. 3. Підстави відповідальності за міжнародний злочин. 4. Диференціація та індивідуалізація відповідальності залежно від суб'єкта міжнародного злочину. 5. Поняття та види покарання в міжнародному кримінальному праві. 6. Інші заходи реагування на міжнародні злочини. 7. Особливості призначення покарання за міжнародним кримінальним правом. 8. Особливості виконання покарання за вироком Міжнародного кримінального суду. 9. Проблема відповідальності юридичних осіб та держави в

	міжнародному кримінальному праві.
Тема 6. Звільнення від кримінальної відповідальності.	1. Поняття та види підстав звільнення від кримінальної відповідальності. 2. Загальна характеристика підстав звільнення від кримінальної відповідальності.
Тема 7. Міжнародні злочини.	1. Поняття міжнародного злочину. 2. Поняття міжнародного злочину. 3. Склад міжнародного злочину: об'єкт, об'єктивна сторона, суб'єкт, суб'єктивна сторона. 4. Класифікація міжнародних злочинів. 5. Злочини проти безпеки людства (геноцид; злочини проти людяності; апартеїд; екоцид; незаконний обіг зброї масового знищення). 6. Воєнні злочини (порушення законів та звичаїв війни; найманство та ін). 7. Міжнародний тероризм.
Тема 8. Злочини міжнародного характеру.	1. Поняття, види, характеристика міжнародних злочинів. 2. Класифікація злочинів міжнародного характеру. 3. Відмінність злочинів міжнародного характеру від міжнародних злочинів
Тема 9. Злочини проти міжнародного миру та безпеки.	1. Геноцид. 2. Поняття та форми геноциду. 3. Військові злочини. Види. Характеристика. 4. Злочини проти людяності: поняття, види. 5. Злочин агресії: загальна характеристика.
Тема 10. Міжнародне правосуддя.	1. Міжнародні кримінальні суди. 2. Історія становлення і розвитку міжнародного кримінального суду. 3. Нюрнберзький міжнародний трибунал в історія світового міжнародного правосуддя.

	4.Токійський міжнародний військовий трибунал. 5.Юрисдикція сучасних міжнародних кримінальних судів і трибуналів. 6.Юрисдикція постійного Міжнародного кримінального суду. 7.Проблематика ратифікації Римського статуту в Україні.
Тема 11. Реалізація міжнародного кримінального права.	1.Офіційні та неурядові міжнародні організації в боротьбі зі злочинністю. 2.Діяльність ООН у сфері протидії злочинності. 3.Міжнародна правова допомога. 4.Форми міжнародної правової допомоги у кримінальних справах. 5.Інтерпол. 6.Розвиток міжнародного співробітництва в Україні у сфері протидії злочинності.
Тема 12. Екстрадиція.	1.Видача злочинців (екстрадиція) у міжнародному кримінальному праві. 2.Підстави і особливості екстрадиції в Україні

Перелік самостійної роботи за навчальною дисципліною наведено в табл.3

Таблиця 3

Перелік самостійної роботи

Назва теми та / або завдання	Зміст
Тема 1.	Вивчення лекційного матеріалу. Виконання домашнього завдання
Тема 2.	Виконання домашнього завдання.
Тема 3.	Вивчення лекційного матеріалу. Виконання домашнього завдання..
Тема 4.	Вивчення лекційного матеріалу. Виконання домашнього завдання.
Тема 5.	Вивчення лекційного матеріалу. Виконання домашнього завдання.
Тема 6.	Виконання домашнього завдання. Виконання індивідуального науково-дослідного завдання. Підготовка до написання модульної контрольної роботи
Тема 7.	Вивчення лекційного матеріалу. Виконання домашнього завдання.

Тема 8.	Вивчення лекційного матеріалу. Виконання домашнього завдання
Тема 9.	Вивчення лекційного матеріалу. Виконання домашнього завдання.
Тема 10.	Вивчення лекційного матеріалу. Виконання домашнього завдання.
Тема 11.	Вивчення лекційного матеріалу. Виконання домашнього завдання.
Тема 12.	Виконання індивідуального науково-дослідного завдання. Підготовка до написання модульної контрольної роботи

Кількість годин лекційних, практичних (семінарських) занять та годин самостійної роботи наведено в робочому плані (технологічній карті) з навчальної дисципліни.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

У процесі викладання навчальної дисципліни для набуття визначених результатів навчання, активізації освітнього процесу передбачено застосування таких методів навчання, як:

Словесні (лекція, лекція-діалог (Тема 1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12), проблемна лекція (Тема 1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12).

Практичні (практична робота (Тема 1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12) Творчі роботи здобувачів (Теми 6, 12).

ФОРМИ ТА МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ

Університет використовує 100 бальну накопичувальну систему оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти.

Поточний контроль здійснюється під час проведення лекційних та практичних занять і має на меті перевірку рівня підготовленості здобувача вищої освіти до виконання конкретної роботи і оцінюється сумою набраних балів: – для дисциплін з формою семестрового контролю залік: максимальна сума – 100 балів; мінімальна сума – 60 балів.

Підсумковий контроль включає семестровий контроль та атестацію здобувача вищої освіти. Семестровий контроль проводиться у формі диференційованого заліку або заліку.

Підсумкова оцінка за навчальною дисципліною визначається: – для дисциплін з формою семестрового контролю залік – сумуванням всіх балів, отриманих під час поточного контролю. Під час викладання навчальної дисципліни використовуються наступні контрольні заходи: Поточний контроль: виконання теоретичних та ситуаційних завдань. (до 5 балів за кожне, Максимальна кількість балів за правильність виконання теоретичних та ситуаційних завдань разом до 40 балів). виконання реферату - індивідуального науково-дослідного завдання (до 10 балів за кожне завдання, загалом до 20 балів).

Модульна контрольна робота, яка включає тестові завдання та практичні ситуації, що проводиться 2 рази за семестр (максимальний бал, який здобувач може отримати за кожну модульну контрольну роботу 20 балів, загалом до 40 балів). Семестровий контроль: Залік.

Більш детальну інформацію щодо системи оцінювання наведено в робочому плані (технологічній карті) з навчальної дисципліни.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Конституція України: Основний Закон України від 28 червня 1996 р.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=254%EA%2F96%E2%F0#Text>.
2. Європейська конвенція про запобігання тероризму від 27.01.1977 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua>.
3. Конвенція про запобігання і покарання за злочини проти осіб, які користуються міжнародним захистом, у тому числі дипломатичних агентів від 14.12.19973 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua>.
4. Кримінальний кодекс України Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2001, № 25-26, ст.131. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>.
5. Конвенція про захист цивільного населення під час війни від 12 серпня

1949 р. URL: Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_154

6. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13 квітня 2012 року № 4651-VI URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>

7. Важна К.А. Концепція кримінальної відповідальності держави: можливість реалізації в сучасному міжнародному праві. К.: Вид-во Ліра-К, 2017. 292 с.

8. Міжнародне кримінальне право (співробітництво держав у протидії злочинності) : підручник / В. А. Гринчак, І. В. Земан, І. І. Когутич, О. К. Марін. Харків : Право, 2019. 440 с.

9. Теорія та практика міжнародного кримінального права: підручник / за ред. проф. Зелінської Н.А. Одеса: Фенікс, 2017. 582 с.

10. ICC Rules of Procedure and Evidence. URL: <https://www.icc-cpi.int/sites/default/files/RulesProcedureEvidenceEng.pdf>.

11. ICC Regulations of the Registry. URL: <https://www.icc-cpi.int/news/regulations-registry>.

12. ICC Regulations of the Court. URL: https://www.icc-cpi.int/sites/default/files/RegulationsCourt_2018Eng.pdf

13. Rome Statute of the International Criminal Court. URL: <https://www.icc-cpi.int/sites/default/files/2024-05/Rome-Statute-eng.pdf>.

14. Charter of the International Military Tribunal. URL: https://www.un.org/en/genocideprevention/documents/atrocity-crimes/Doc.2_Charter%20of%20IMT%201945.pdf.

15. Declaration of Basic Principles of Justice for Victims of Crime and Abuse of Power. URL: <https://www.ohchr.org/en/instruments-mechanisms/instruments/declaration-basic-principles-justice-victims-crime-and-abuse>.

16. Європейська конвенція про незастосування строків давності до злочинів проти людяності та воєнних злочинів. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_125#Text.

17. Сироїд Т.Л., Міжнародне кримінальне право : підручник. Харків. нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна. Харків : Право, 2023. 512 с.

18. Камінська Н., Щербань Є. Імплементція Римського статуту Міжнародного кримінального суду. Досвід зарубіжних держав та України. Фенікс, 2021. 214 с.

Додаткова

19. Андрушко А.В. Окремі питання відповідальності за захоплення заручників за міжнародним та національним кримінальним правом. Злочини проти громадської безпеки та кримінально-правова політика держави в умовах гібридної війни: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Київ, 22 грудня 2017 р. Київ: Таврійський національний університет імені В.І. Вернадського, 2017. с. 6-10.

20. Лук'янова Г., Серкевич І. Принципи міжнародного кримінального права. Вісник Національного університету "Львівська політехніка". Серія: "Юридичні науки". 2020. № 1. Т. 7. С. 197-203. URL: <https://ena.lpnu.ua/items/66236a19-fd8f-4f57-af50-55a55daa83c9>.

21. Шинкарьов Ю.В. Бойовий імунітет: компаративний аналіз. Європейські перспективи. 2022. №3. С. 196-199. URL: https://ep.unesco-socio.in.ua/wp-content/uploads/archive/EP-2022-3/EP_2022_3.pdf.

22. Шинкарьов Ю.В. Щодо впровадження європейського досвіду правового регулювання призначення покарання обмежено осудним особам. Південноукраїнський правничий часопис №4, Том 3. 2022. С. 70-75. URL: http://www.sulj.oduvs.od.ua/archive/2022/4/part_3/4-3_2022.pdf.

Інформаційні ресурси

23. Офіційний сайт Європейської поліцейської агенції (Європол). URL: <https://www.europol.europa.eu/>.

24. Офіційний сайт Міжнародного кримінального суду. URL: <http://www.icc-cpi.int>.

25. Офіційний сайт Міжнародного суду Організації Об'єднаних Націй.

URL: <https://www.icj-cij.org/home>.

26. Офіційний сайт Міжнародної організації кримінальної поліції
Інтерпол. URL: <http://www.interpol.int/>.

27. The European center for constitutional and human rights.
URL <https://www.ecchr.eu/en/glossary/european-asylum-support-office-easo/>